

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt och associationsrätt
103 33 STOCKHOLM

SN Dnr 66/2019

ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till: ju.L1@regeringskansliet.se

2019-07-25

Remissvar

Departementspromemorian Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag (Ds 2019:6)

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade departementspromemoria och vill med anledning härav anföra följande.

Sammanfattning

I promemorian föreslås att det lägsta tillåtna aktiekapitalet i privata aktiebolag ska sänkas från 50 000 kr till 25 000 kr.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget.

För det fall regeringen avser genomföra förslaget anser Svenskt Näringsliv att en översyn och förenkling av tvångslikvidationsreglerna bör göras under den fortsatta beredningen av förslaget.

Svenskt Näringsliv verkar för gynnsamma förutsättningar för att etablera, äga, driva och utveckla företag. Ett bättre företagsklimat ger fler företag, fler växande företag och fler jobb. Viktigt är då att förenkla regelverken så att företagandet underlättas. Vad gäller den nu aktuella frågan bör målet vara att den lagstadgade miniminivån på aktiekapitalet läggs på en nivå som inte urholkar den grundläggande principen att aktieägare inte ansvarar personligen för bolagets skulder, som inte försvårar bolagets kreditförsörjning och som inte inbjuder till oseriöst utnyttjande av aktiebolagsformen.

Bland Svenskt Näringslivs medlemsföretag och medlemsorganisationer är meningarna delade om förslaget att sänka det lagstadgade kapitalkravet för privata aktiebolag till 25 000 kr. Syftet att främja företagande genom att göra aktiebolagsformen mer tillgänglig anses vällovligt. Fler mindre företag och företagare med enskild firma får då möjlighet att välja att bedriva sin verksamhet i aktiebolagsform. Därigenom skulle fler kunna bedriva näringsverksamhet utan personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser.

Ett annat argument som lyfts fram av de medlemsföretag som stödjer förslaget är att större bolag hellre gör affärer med aktiebolag än med enskilda firmor eftersom det är enklare att kontrollera ett aktiebolag då transparensen är högre.

De medlemsföretag och medlemsorganisationer som är negativa till förslaget hyser en stark oro för att ett lägsta aktiekapital om 25 000 kr öppnar för att aktiebolag används i brottsliga eller oseriösa syften. De pekar också på att den grundläggande principen att aktieägare inte ansvar personligen för bolagets skulder urholkas. Vidare befaras att borgenärer i ökad utsträckning kommer kräva borgen eller andra personliga säkerheter för att ge krediter om nivån sänks till 25 000 kr och då skulle "förloras på gungorna vad som vunnits på karusellerna".

Förslagets syfte – 1. göra aktiebolagsformen mer tillgänglig

Den föreslagna sänkningen av nivån för lägsta tillåtna aktiekapital för privata aktiebolag är en del av den så kallade januariöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna. Förslaget syftar enligt departementspromemorian till att göra aktiebolagsformen mer tillgänglig och därmed främja företagande.

Något empiriskt stöd för att nyföretagandet i Sverige skulle öka på grund av ett sänkt krav på aktiekapital fann inte utredaren senaste gången frågan utreddes (delbetänkandet "Aktiekapital i privata aktiebolag", SOU 2008:49 s. 88). I den nu remitterade promemorian (s. 23) anges att erfarenheterna från sänkningen av aktiekapitalkravet år 2010 *tyder på* att den åtgärden, *tillsammans med andra förändringar i lagstiftningen* som genomfördes vid ungefär samma tidpunkt, ledde till en ökning av antalet bolagsbildningar (kursiverat här). Något empiriskt stöd för att just det sänkta aktiekapitalkravet åstadkom ökningen av antalet bolagsbildningar redovisas inte. Något stöd för att valet av företagsform påverkar lönsamheten och tillväxten redovisas inte heller.

Svenskt Näringsliv delar promemorians uppfattning att en sänkning av aktiekapitalet skulle gynna företag vars initiala kapitalbehov inte uppgår till 50 000 kr och där nuvarande aktiekapitalkrav ses som ett hinder att välja aktiebolagsformen. Det gäller framför allt verksamheter inom tjänstesektorn och då särskilt sådana branscher där kapitalkrävande investeringar inte behövs i någon större utsträckning. Vad som för Svenskt Näringsliv ändå talar för att avstyrka förslaget är att nuvarande regler inte hindrar företagare utan tillräckligt kapital att starta företag eftersom det kan ske i andra företagsformer, såsom enskild firma eller handelsbolag, där något lagstadgat aktiekapitalkrav inte uppställs.

Aktiebolaget är förvisso en företagsform som är bättre ur många aspekter, till exempel om man i framtiden planerar expansion. Beaktas måste emellertid att verksamhet som bedrivs i aktiebolagsform har helt annan innebörd än om den bedrivs som exempelvis enskild firma när det gäller både rättigheter och skyldigheter. Det är därför viktigt att företagaren väljer den form som är mest ändamålsenlig för henne eller honom. Även myndigheterna har intresse av att aktiebolagsformen inte används av dem som inte har behov av den eftersom aktiebolag har skyldigheter (såsom att följa tillämpliga regler i aktiebolagslagen, bokföra och redovisa på rätt sätt, hålla årsstämma och lämna in årsredovisning varje år) som myndigheter har tillsynsansvar för. Det kan hållas för visst att ett aktiekapitalkrav på 50 000 kr ökar medvetenheten runt valet av bolagsform (inklusive kostnaderna för att iakttä skyldigheterna) mer än ett aktiekapitalkrav på 25 000 kr.

Negativa effekter av en sänkning av aktiekapitalkravet till 25 000 kr

Den föreslagna sänkningen av aktiekapitalkravet innebär att det snabbare kan uppstå en situation där halva det registrerade aktiekapitalet är förbrukat och i förlängningen (till följd av tvångslikvidationsreglerna, se nedan) att styrelsen och aktieägarna blir personligt betalningsansvariga för bolagets förpliktelser. Den som driver ett aktiebolag vidare trots kapitalbrist kan således

komma att förlora mycket mer än enbart det aktiekapital som utgjorde kapitalinsatsen. Därmed urholkas den grundläggande principen att aktieägare inte ansvarar personligen för bolagets skulder. För att i realiteten upprätthålla denna viktiga princip anser Svenskt Näringsliv att minsta tillåtna aktiekapital även fortsättningsvis bör vara 50 000 kr.

Svenskt Näringsliv värnar aktiekapitalets funktion som spärr mot ogenomtänkt och oseriöst företagande. Den möjlighet för företagare att driva näringsverksamhet utan personligt ansvar som aktiebolaget ger är så betydelsefull att man bör eftersträva att endast seriös och genomtänkt verksamhet ges denna fördel. Det är därför väsentligt att den som vill starta ett aktiebolag själv gör en kapitalinsats för att förverkliga sin affärsidé. Ett aktiekapitalkrav antas minska benägenheten hos företagaren att ta alltför stora risker i verksamheten. Ett högre aktiekapitalkrav blir självfallet mer avhållande än ett lägre. Minsta tillåtna aktiekapital bör enligt Svenskt Näringslivs mening inte understiga 50 000 kr.

Erfarenheten är att banker regelmässigt kräver personlig borgen av ägaren vid kreditgivning till små aktiebolag. Invändningen att en sänkning av aktiekapitalkravet kan leda till att banker och andra kreditgivare i större utsträckning ställer krav på borgensåtaganden eller andra säkerheter ställda av aktieägarna personligen i aktiebolag med 25 000 kr i aktiekapital och mer krav på information om bolagets ekonomi och framtidsutsikter, än för fordringar i aktiebolag med 50 000 kr i aktiekapital, bemöts i promemorian med att invändningen saknar relevans för företag utan behov av krediter, varvid refereras till att "omkring 80 procent av de nystartade aktiebolagen under åren 2002-2006 [saknade] extern finansiering i form av t.ex. banklån" och anges att det inte finns anledning att tro att förhållandena skulle vara väsentligt annorlunda i dag. Den refererade uppgiften (SOU 2008:49 s. 45f) anger emellertid att cirka 6 procent av de nystartade aktiebolagen finansierar sin verksamhet genom medel från släkt och vänner, 4,5 procent genom stöd till start av näringsverksamhet, 21 procent genom banklån, 63 procent genom egna medel, 5 procent genom annat och att ett aktiebolag kunde ha blandad finansiering (förekomma i flera grupper). Med andra ord saknade inte 80 procent av de nystartade aktiebolagen år 2002–2006 extern finansiering. Huruvida aktiebolagen sökt men inte erhållit banklån framgår inte.

Inför sänkningen av aktiekapitalet från 100 000 kr till 50 000 kr förutsåg bankerna en ökad användning av säkerheter såsom personlig borgen samt i vissa sammanhang ett krav på mer omfattande information från företagaren för det fall kravet på ett minsta aktiekapital skulle tas bort eller väsentligen sänkas (SOU 2008:49 s. 85). Sådana krav på säkerheter och information bör rimligen öka och bli än mer påtagliga om aktiekapitalkravet sänks till 25 000 kr. Aktiebolagen kan också nödgas finna andra former av finansieringslösningar såsom leasing eller fakturabelåning, vilket ökar kostnaderna. För de aktiebolag som söker extern finansiering för sin verksamhet torde därför en sänkning av aktiekapitalkravet till 25 000 kr försvåra och fördyra bolagens kreditförsörjning och öka de personliga riskerna för aktieägarna. Även om det finns aktiebolag med sådan verksamhet att de saknar behov av krediter från vare sig banker eller leverantörer, och som därför inte skulle drabbas av ett sådant agerande, bedömer Svenskt Näringsliv risken vara påtaglig att bankernas krav ger negativa effekter på kreditförsörjningen till mindre aktiebolag. En sådan utveckling måste undvikas. Generellt kan ökade krav på personliga säkerheter innebära en inskränkning av principen om aktieägares begränsade personliga ansvar och därmed fördelarna med aktiebolagsformen.

Förslagets syfte – 2. nå större likhet med andra europeiska länder

I promemorian motiveras förslaget också med att Sverige inte bör avvika väsentligt från omvärlden när det gäller lägsta tillåtna nivå på aktiekapital och det anges att i 13 av EU:s medlemsstater kan ett privat aktiebolag eller ett motsvarande bolag bildas utan aktiekapital eller med ett kapital på 1 euro eller motsvarande, och att det gäller också i fem andra medlemsstater men där måste bolaget fortlöpande öka aktiekapitalet med en del av bolagets vinst upp till ett visst minimibelopp.

Svenskt Näringsliv instämmer i vikten av att svenska lagregler som rör näringslivet inte onödigtvis är mer långtgående än andra EU- och EES-länders. Alltför avvikande tvingande regler riskerar försämra svenska företags konkurrenskraft. Vad gäller den nu aktuella frågan kan konstateras att både Danmark och Norge har krav på aktiekapital (40 000 danska kr respektive 30 000 norska kr) som ligger närmare Sveriges 50 000 kr än 1 euro. Administrationen och omkostnaderna för att etablera ett bolag inom någon annan medlemsstat i EU och därefter etablera en filial i Sverige varigenom verksamheten bedrivs är i dagsläget så pass höga att kapitalkravet som sådant inte torde ha avgörande betydelse för valet av säte och etableringsform. Svenskt Näringsliv anser att trenden i Europa att reducera kravet på aktiekapitalets minsta storlek eller att helt avskaffa detta krav inte kan ha en avgörande betydelse för frågan om en sänkning av aktiekapitalkravet i Sverige. De ovan nämnda negativa effekterna av en sänkning väger tyngre. Sammanfattningsvis avstyrker Svenskt Näringsliv alltså förslaget att sänka kravet på minsta aktiekapital i privata aktiebolag till 25 000 kr.

Reglerna om tvångslikvidation på grund av kapitalbrist

Likvidationsreglerna ålägger bolagets styrelse och aktieägare att agera på visst sätt vid tecken på kapitalbrist i bolaget, i första hand när det finns anledning anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Om bolaget inte förmår läka kapitalbristen, måste det gå i likvidation och personligt betalningsansvar kan åläggas styrelsen och aktieägare (25 kap 13-20 a §§ aktiebolagslagen).

Reglerna om tvångslikvidation vid kapitalbrist och tillhörande rättspraxis är komplicerade och svåröverskådliga. Hanteringen av regelverket kräver ekonomisk och juridisk sakkunskap, vilket medför kostnader. Kritik har sedan länge riktats mot tvångslikvidationsreglerna som onödigt betungande och ingripande utan att ge det skydd de är avsedda att vid kapitalbrist ge aktieägare och borgenärer mot att en förlustbringande verksamhet drivs vidare. Om förslaget att sänka kravet på lägsta aktiekapital till 25 000 kr genomförs blir det därför än mer akut att se över tvångslikvidationsreglerna för att utröna om dessa bör avskaffas eller på annat sätt förenklas för privata aktiebolag. Exempelvis ersätta dem med ett krav på offentliggörande då det saknas täckning för halva det registrerade aktiekapitalet, vilket varskor borgenärer. Erfarenheter av en sådan ordning finns i Finland.

Redan 2009, vid sänkningen av kravet på lägsta aktiekapital från 100 000 kr till 50 000 kr, ansåg regeringen att en översyn av tvångslikvidationsreglerna var befogad och avsåg att återkomma till frågan (prop. 2009/10:61 s. 12f). Så har dock inte skett.

Svenskt Näringsliv anser att en översyn och förenkling av tvångslikvidationsreglerna bör göras under den fortsatta beredningen av förslaget, för det fall regeringen avser genomföra förslaget.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Caroline af Ugglas

Anne Wigart